

Nieuwsbrief

project Jaargang 1, nummer 2, december 2000

Redactie: F. Meiland, J. Tossou

Inleveren copij: Franka Meiland, Valeriusplein 9, 1075 BG Amsterdam, e-mail: fj.meiland.emgo@med.vu.nl

Redactioneel

In deze tweede nieuwsbrief wordt u weer geïnformeerd over ontmoetingscentra in diverse regio's en over het onderzoek. Tevens is er een nieuwe rubriek opgenomen met leestips. Als u hiervoor nog suggesties heeft, vernemen we dat graag. Ook andere tips en stukjes zijn van harte welkom voor de nieuwsbrief, die is gepland in april 2001. De redactie van de nieuwsbrief wenst u allen prettige feestdagen en een heel gelukkig nieuwjaar!!!

Het ontmoetingscentrum Hoogkerk

Het ontmoetingscentrum Hoogkerk is één van de twee Groningse ontmoetingscentra. Hoogkerk is een 'dorp' grenzend aan de stad Groningen waar de vergrijzing toeneemt en de dementie ook. Maar aangezien de meeste ouderen, al hun leven lang soms, in het dorp Hoogkerk wonen is het voor de mensen erg moeilijk om de stap naar Groningen te moeten nemen voor eventuele hulp en ondersteuning. Dat is de reden dat de gezamenlijke hulpverleners uit Hoogkerk ons gevraagd hebben om in Hoogkerk een ontmoetingscentrum op te zetten. Hier bevindt zich geen enkele vorm van hulpverlening voor dementerenden. Het ontmoetingscentrum bevindt zich in de Gabrielflat, een woonflat voor ouderen. Vanaf september hebben we eerst een tijdelijk onderkomen in een woning op een etage zodat we alvast bezoekers konden werven en alvast wat activiteiten konden ondernemen op donderdag. Aangezien de verbouwing op de begane grond, waar het ontmoetingscentrum wordt gehuisvest, nu bijna afgerond is kunnen we ons verheugen op het "nieuwe" ontmoetingscentrum. Per december wordt het ontmoetingscentrum Hoogkerk geopend!!!

Yvonne Enting-Programma Coördinator, Hoogkerk

Bericht over het IMO-project in Utrecht

Sinds 1 april 2000 werk ik als implementatiedeskundige bij het Trimbos-instituut in Utrecht. Ik heb erg aan deze titel moeten wennen, want hoe leg je iemand uit wat een implementatiedeskundige is en welk takenpakket daarbij hoort. In het begin voelde ik me allerm minst deskundig maar door de steunende en stimulerende gesprekken die ik met Jacomine heb, door te lezen en op werkbezoek te gaan begint het me langzamerhand te dagen en voel ik me af en toe zelfs een beetje deskundig.

Met het project ben ik uiteindelijk in de regio rondom Nieuwegein beland en daar is nu een Initiatiefgroep gevormd. Ik zal in het kort uiteenzetten hoe ik in deze regio terecht ben gekomen. De provincie Utrecht geeft subsidie om het project ontmoetingscentra op te zetten, mits wij aansluiten bij één van de steunpunten mantelzorg die in verschillende regio's zijn of worden opgezet. Daarom ben ik eerst meerdere plaatsen afgegaan: van Maarssen tot Veenendaal, naar Zeist, IJsselstein, Amersfoort en Woerden. In elke plaats waar ik kwam werd ik enthousiast ontvangen; men wilde graag weten wat voor nieuws ik onder de zon kwam brengen. De Stichting Welzijn Ouderen in Ysselstein leek ook daadwerkelijk brood te zien in ons project en daar ben ik dus vervolgens mee in zee gegaan. Later bleek IJsselstein toch niet de aangewezen plaats voor een ontmoetingscentrum (o.a. vanwege mogelijke concurrentie voor het reguliere zorgaanbod). Vervolgens ben ik in Nieuwegein verder gegaan, dit is een grotere plaats, waar ook veel ouderen wonen en die er bovendien om bekend staat open te staan voor vernieuwing. Gaandeweg merk ik dat ik steeds beter weet welke kant ik op moet en dat het me ook reëler voorkomt dat de ontmoetingsgroep er werkelijk gaat komen. Aangezien de zorgkantoren het (AWBZ) geld verde-

len, ga ik zo snel mogelijk maar eens praten met het zorgkantoor van de regio waarin Nieuwegein valt! In januari 2001 hebben we de tweede bijeenkomst van de Initiatiefgroep gepland. Wij hebben toegezegd vanuit het Trimbos een enquête te houden in Nieuwegein onder de inwoners boven de 55 jaar, om de behoefte aan een ontmoetingscentrum te peilen. Tegelijkertijd probeer ik een idee te krijgen van het bestaande aanbod van ondersteuning aan mensen met dementie en hun mantelzorgers (sociale kaart). Ik hoop dat het lukt om deze resultaten op tijd binnen te hebben, zodat we ook echt het groene licht van deze regio krijgen om snel een ontmoetingscentrum te starten. Ik merk dat het langs zeer veel schijven gaat en dat ik doortastend, maar vooral ook tactisch, te werk moet gaan om te zorgen dat het ontmoetingscentrum snel van de grond komt in de provincie Utrecht.

Ina Boerema-Implementatiedeskundige, Utrecht

Het Amsterdams Ontmoetingscentrum Quellijn

Het AOC in Quellijn heeft een drukke tijd achter de rug. Er komen nog steeds allerlei disciplines en organisaties langs om de sfeer in het buurthuis te proeven. Natuurlijk zijn ook de nieuwe coördinatoren van Badhoevedorp en Hoofddorp langs geweest. Met Milja Pels in Amstelveen is afgesproken zodra de nieuwe centra gestart zijn een centrumoverleg in het leven te roepen. De ervaring die in Amsterdam en Amstelveen is opgedaan kan dan goed van pas komen.

Het werken in een buurthuis heeft heel veel voordelen maar het is soms hectisch door al die mensen die ook van het buurthuis gebruik maken. Het is daarom belangrijk om meteen goede afspraken met de beheerder te maken over het ruimtegebruik. Ook moet de coördinator voorlichting geven aan alle medewerkers en vrijwilligers in het buurthuis. Zodat iedereen op de hoogte is van de werkwijze van het AOC. Je moet niet vergeten dat het gros van de mensen een heel ander beeld heeft van dementerende mensen. De mensen die in buurthuis Quellijn komen zijn mondig, maken met andere mensen contact en hangen niet in een stoel. Vaak zijn het ook nog vrij jonge mensen.

In april 2001 zit ik al 7 jaar in buurthuis Quellijn. Je zou dan denken dat alles wel loopt. Nu, de cliënten komen inderdaad wel, de verwijzing loopt goed, maar nog steeds moet je de kwaliteit bewaken. Het contact met de RIAGG is belangrijk, zij doen de huisbezoeken. Toch moet ik steeds weer vragen of ze bij acties mij willen bellen. Het sluipt er snel in dat je een dagopvang wordt waar

niet met een psychosociale diagnose wordt gewerkt en het personeel beperkt op de hoogte wordt gehouden over gebeurtenissen bij het thuisfront. Het AOC stelt echter ook een psychosociale diagnose bij de partner. Het zal dus duidelijk zijn dat je informatie moet blijven geven aan de instanties. Het netwerk is van groot belang.

Joke, Swantien en Betty wensen een ieder heel fijne kerstdagen en een gelukkig nieuwjaar. Jullie blijven welkom in ons centrum.

Joke Bos-programmacoördinator, Amsterdam

Een nieuw gezicht in AOC Buitenveldert

In Buitenveldert heeft Arjen Berendse ontslag genomen. Hij heeft een baan aangenomen die meer aansluit bij zijn theaterwerk. Marita van Onna komt per 1 december in dienst. Ik ken haar van het zorgcentrum Flevohuis. Marita was daar activiteitenbegeleider en was de laatste jaren actief als reminiscentiewerker. Zij zal zich bij een volgende bijeenkomst zeker voorstellen.

Joke Bos-programmacoördinator, Amsterdam

Voortgang onderzoek

Inmiddels ben ik al aardig gewend geraakt aan mijn nieuwe werkplek in de Valeriuskliniek en dat mag ook wel, want we zijn alweer $\frac{3}{4}$ jaar op weg met het IMO-project. Het zwaartepunt van mijn werkzaamheden lag eerst bij de gegevensverzameling over het gebruik en de effectiviteit van ontmoetingscentra (oftewel de boekjes met vragenlijsten en enquêtes). Inmiddels loopt dit goed en houdt Juul zich veel met deze deeltaak bezig. We zijn met de tweede meting begonnen (nieuwe boekjes!) in Groningen en Amstelveen, en de eerste aanmeldingsformulieren van deelnemers in de startende centra (regio Amstelland en Meerlanden) zijn al binnen! Op dit moment doen 44 deelnemersparen aan het onderzoek mee. De afgelopen maanden heb ik ook veel tijd besteed aan het onderzoeksdeel naar bevorderende en belemmerende factoren (kortweg b&b factoren) bij implementatie van ontmoetingscentra. Samen met Rose-Marie, Jacomine en Myrra heb ik een stuk geschreven over de theoretische achtergrond van dit deelonderzoek en de daarbij horende onderzoeksopzet. We zullen onderscheid gaan maken tussen b&b factoren in de *aanvangscondities* van de implementatie (zoals het voordeel van de nieuwe vorm van ondersteuning in vergelijking met het bestaande zorgaanbod), b&b factoren bij het *implementatieproces* (strategieën die gehanteerd zijn om het ontmoetingscentrum te implementeren) en b&b factoren in het *resultaat* van de implementatie (kenmerken

en uitvoering van het ondersteuningsmodel c.q. - programma). Deze b&b factoren zullen opgepoord worden met behulp van de opkomstregistratieformulieren, dagboeken of verslagen van de implementatiedeskundigen, en ander schriftelijk materiaal. Ook is een aantal sleutelfiguren geïnterviewd en zal ik daar de komende maanden mee doorgaan. Voor mij is het interviewen van sleutelfiguren een mooie manier om ook kennis te maken met de ontmoetingscentra. Ik heb er nu meerdere gezien, maar ben bijvoorbeeld nog steeds niet in Groningen geweest! In het nieuwe jaar zal dat hopelijk snel lukken.

Franka Meiland - onderzoeker, Amsterdam

Ontmoetingsgroepen in de Haarlemmermeer

Met grote vreugde kondigen wij de "geboorte" van twee Ontmoetingsgroepen in de Haarlemmermeer (regio Amstelland en Meerlanden) aan.

De projecten zijn gesitueerd in Hoofddorp en in Badhoevedorp. De voorbereidende werkzaamheden zijn begin van dit jaar, nu negen maanden geleden, aangevangen. Wij verwachten de eerste bezoekers medio januari 2001. De ontwikkeling van deze twee groepen is in samenwerking met de SWO uit Amstelveen gegaan. Deze organisatie heeft al een Ontmoetingsgroep in Amstelveen en had reeds een projectvoorstel voor een Ontmoetingsgroep in Uithoorn ingediend. Dit initiatief werd in een regionaal overleg besproken. De behoefte aan een dergelijke voorziening werd ook voor de Haarlemmermeer als een gewenste aanvulling op de bestaande zorgvoorzieningen gezien. De mogelijkheden om op korte termijn een ontmoetingsgroep te realiseren waren op dat moment optimaal aanwezig. De financiële mid-delen werden vrij gegeven en er werd besloten om de nieuwe projecten gezamenlijk, dat wil zeggen de SWO in Amstelveen samen met verpleeghuis Bornholm in Hoofddorp, te ontwikkelen. De samenwerking met partners in de regio heeft tot dit vruchtbare resultaat geleid.

De Amstelveense Ontmoetingsgroep heeft model gestaan voor de nieuwe projecten. Veel van de daar in gebruik zijnde methoden en werkwijzen zijn overgenomen. Ook de gegevens uit de evaluatie hebben wij kunnen gebruiken bij de ontwikkeling van de nieuwe groepen. Het verpleeghuis Bornholm is projecthouder van de ontmoetingsgroep. De Meerwaarde, de Stichting voor het Welzijn in de gemeente Haarlemmermeer, heeft binnen de mogelijkheden die zij op dit moment hebben, bijgedragen aan de realisatie. Zo is één van de Ontmoetingsgroepen gehuisvest in een pand van de Stichting en zijn er voor de toekomst afspraken gemaakt om de samenwerking te inten-

siveren. De andere voorziening is in eigendom van de gemeente. De financiële aspecten vormen bij deze voorziening een knelpunt voor het komend jaar. Beide voorzieningen liggen centraal in een wijk en worden als buurtcentrum door verschillende groepen voor verschillende activiteiten gebruikt. Het zijn ideale locaties om de doelstelling van de groep te kunnen realiseren. De Ontmoetingsgroepen zien wij binnen de regio als een aanvullende voorziening in de ketenzorg zoals wij deze aan het ontwikkelen zijn. Voor de bewoners van de Haarlemmermeer is het steeds een knelpunt dat de zorgvoorzieningen centraal worden aangeboden. Het is een uitgestrekt gebied en dat betekent veel overplaatsing en vervoersproblemen. De behoefte is er om de voorzieningen zoals verpleeghuiszorg en verpleeghuisopname, thuiszorg en verzorgingshuiszorg zoveel mogelijk, in de verschillende kernen te kunnen ontvangen en dat zij daar worden afgestemd op de aanwezige behoeften en mogelijkheden. De huidige ontwikkelingen zijn erop gericht dat er in de kernen van de Amstel- en Meerlanden een zorgaanbod komt dat aansluit bij de behoefte van de lokale bevolking. Dat betekent dat er uitbreiding van o. a. "verpleeghuisverplaatste" zorg in kleinere kernen komt. Voor een deel is dit reeds gerealiseerd en voor een deel is dit in de planning van het komend jaar opgenomen. Het is de bedoeling dat de aanmeldingen en wachtenden in een gezamenlijk overleg worden besproken en de zorgtoewijzing in een bepaald gebied centraal gebeurt door een team dat is samengesteld uit verschillende zorgaanbieders. De toevoeging van de Ontmoetingsgroep als zorgvoorziening wordt daarbij als een absoluut gewenste aanvulling gezien. De verwachting is tevens dat daarmee de wachtlijsten voor de verzorgingshuizen en het verpleeghuis gunstig worden beïnvloed.

N. Zoet, Projectleider Extramuraal projecten Bornholm

Leestips

1. Alkema F.M.J, Blom M.M, Sipsma D.H, **Dementeren: ziekte en zorg**. Van Gorcum, Assen, 2001 ISBN 90-232-3404-9
2. Peter van splunteren, Hans Bosselaar, Ads Koster Nico de Boer, **Werken aan vernieuwing**, Handreikingen voor ontwikkeling en implementatie van vernieuwingen in de ouderenzorg. Bohn Stafleu Van Loghum, 1998 ISBN 90-313-2552-x
3. Wensing M., Splunteren van P., Hulscher M., Grol R., **Praktisch nieuw**, implementatie van vernieuwingen in de gezondheidszorg. Van Gorcum, Assen, 2000 ISBN 90-232-3614-9.

Plezierige dagen toegewenst!!!

